

Az Eukarisztia – mint tagolt egység – átváltozás. Hagyományunk bőséges tárházából választhatunk egyéb megnevezéseket is: változás, átalakulás, transzformáció, valamivé válás, valamivé levés, átformálódás, megszentelődés, konszekrálás, transzfiguráció, átváltozás. Különböző szavak, melyek az egyetlen misztériumot fejezik ki.

10.

ÁLDOZAT

Az Eukarisztia áldozat jellegéről már számtalan lángoló írás, kutatás és vita látott napvilágot. Úgy tűnik, ezt a téma fontossága, továbbá annak nehézsége indokolja, hogy megmagyarázzuk, milyen értelemben véve áldozat az Eukarisztia, és milyen kapcsolatban áll a sokféle ünneplés – közösségben és egyénileg egyaránt – Krisztus egyetlen és megismételhetetlen keresztáldozatával.

Szándékom szerény: a témával kapcsolatos néhány bibliai reflexióval szeretnék szolgálni, hogy ezáltal gazdagítsam az áldozatban való részvételünket.

1. Izrael közössége a kultusz komplex és differenciált rendszerét dolgozza ki, mely egyben a differenciált nyelvezet létrejöttét is jelenti. Először is különbséget kell tennünk a vágóáldozat és az ételáldozat/adomány (*zebah, minha*) között: az első esetben állatot áldoznak, a másodikban különbözőképpen elkészített kenyeret vagy lisztet ajánlanak fel, helyzettől függően olaj, só, bor ... kíséretében. A Felajánlás (Offertórium) felől nézve a mi adományaink inkább az „adományhoz” és nem a vágóáldozathoz állnak közelebb. A *minha* szó hálát, tiszteletadást, ajándékot jelent, továbbá az alattvalónak ura iránt kifejezett tiszteletét: egyidejűleg elismerés és ennek kézzel fogható kifejezése is egyben. A mi adományaink csak elismerés lehetnek, hiszen Istenhez nem adhatunk hozzá semmit. A *zebah* szó azt jelöli, mikor egy állatot leölnek, hogy táplálkozzanak belőle. Főnévként „lakoma” értelme van. Ez az aspektus megtalálható a mi eukarisztikus lakománknál is.

Egy másik fontos különbség az egészen eléggő áldozat/holokausz és a közösségi áldozat (*'ôla* és *zebah šelamim*) különbsége. Az elsőnél teljes egészében elégetik amit feláldoznak (az *'ôla* a *'lh* = „felszállni”, „fel-

„felmenni” gyökből ered: talán azért, mert az áldozat felmegy az oltárra, vagy talán azért, mert az áldozat füst és illat formájában száll fel a magasságba); a hamut egy elkülönített helyen gyűjtik össze. A közösségi áldozatoknál az áldozat egy része az Úré: a vért széthintik az oltár körül, a kövérjét néhány más résszel együtt elégetik, a húst megsütik és szétosztják az áldozatban résztvevők, illetve a szent lakomán jelen lévő „asztaltársak” között. A mi Eukarisztiánk mindkét típus vonásaiból őriz bizonyos elemeket. Krisztusnak az Atya iránti „totális” áldozata olyan, mint az egészen elégő áldozat: képletesen „elég” és jó illatként száll fel az Atyához. Krisztus azért, hogy önként vállalta a halált, „elégett”, halála után pedig megdicsőülve fölment az Atyához (mennybemenetel = fölmenetel = *'ôla*). Ez után a megdicsőülés után pedig a szent lakoma az, ahol közölheti magát övével. A mi Eukarisztiánk lakomával végződik, amiért is igen hasonlít az Ószövetség közösségi áldozataihoz.

Az áldozat mindkét típuson belül eltérő körülmények között és eltérő céllal kerül bemutatásra. Vegyük például a szövetség áldozatát: ez közösségi és egészen elégő áldozat. A vért kétfelé választják, egy részét az oltárra, másik részét pedig a népre hintik. A húst szent lakomán fogyasztják el. Így lépnek „az áldozatban szövetségre” (Zsolt 50,5). A mi Eukarisztiánk kifejezetten „az új szövetség” áldozata, melyet Krisztus vére pecsétel meg és testének bennünket Isten asztaltársaivá tevő lakomája fémjelez.

Vannak a bűnökért bemutatott „engesztelő” áldozatok is. Ezek közül az a legfontosabb, melyet az engesztelés napján (*yôm kippur*) mutatnak be. Eukarisztiánk kifejezetten utal erre: „Értetetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára”. Az eukarisztikus lakomához bűnbánati liturgia kapcsolódik: megelőzi azt, hiszen akit bűn szennyez, az nem járulhat ehhez az asztalhoz. A kiengesztelődést pedig az asztalközösség pecsételi meg. Hogy még tovább menjek, megkockáztatom a következő kijelentést: a keresztáldozatnak mint engesztelésnek az Eukarisztia mint lakoma a rendeltetése. Az áldozat bemutatásának másik célja lehet a hálaadás (Lev 7,12): nyilvánvaló, hogy az Eukarisztiának e második csoporthoz is van köze, hiszen ezt a neve is mutatja (Eukarisztia = „hálaadás” = *beraka*).

Bár nem a vágóáldozatok közé tartozik, mégis megemlíthjük az első termések (a zsengek) áldozatát (vö. MTörv 26). Mivel Krisztus a teremtés elsőszülöttje, az emberiség és a föltámadottak zsengeje (vö. 1Kor

15,20; Róm 8,29; Kol 1,15.18), ebből következik, hogy az Eukarisztiában a számunkra abszolút zsenget ajánljuk fel az Atyának.

Az Ószövetség sokszínű kultikus élete segítségünkre van abban, hogy megvilágíthassuk saját ünneplésünk különböző aspektusait.

2. A kultusz egész intézményét némiképp viszonylagossá teszi egy másik szövegsorozat, mely elmélyíti értelmét, magát a kultuszt pedig más cselekményekkel kapcsolja össze.

Ilyen mindenekelőtt az antikvitásban és a különböző kultúrákban ismert emberáldozat. Az Ószövetség kategorikusan állást foglal az emberáldozat (gyermekáldozat, elsőszülöttek feláldozása, „a férfiasság zsengei”) ellen. Vö. Lev 20,2; MTörv 12,30-31; 2Kir 16,3; 17,31; 23,20; Zsolt 106,37-39; Ez 16,20-21; Bölcs 12,4-6. Az emberáldozat egyhangú elítélése közepette különös jelentőségű Izsák ún. feláldozása. Törvény szerint ő az elsőszülött. A rítus előírás szerint zajlana le, azaz az áldozatot leölnék, majd máglyán égetnék el. Itt egészen elégő áldozatról van szó, mely teljesen Istené. Isten visszautasítja ezt? Egy állattal helyettesíti. Vagyis elfogadja Ábrahám áldozatát, mint a pátriárka behódolását és személyes ajándékát. A pátriárka szándékának külső megjelenési formája egy állat feláldozása. Így töröltetnek el végleg az emberáldozatok. A hagyomány mégis egyöntetűen az Atyára és Krisztusra vonatkoztatta ezt a fejezetet, mintha Isten végül elfogadta volna azt, amit egyszer elutasított: az emberáldozatot. Ezt azonban kritikus szemmel kell néznünk. Áldozat-e Krisztus halála, hiszen nem követi a kultusz előírásait, hanem egyenesen ellent mond nekik. Egy vesztőhelyen felfüggesztett „bűnöző” utálatos Isten szemében (MTörv 21,23). A forma épp a rítus ellentétének tűnik: nincs templom, csak a kivégzettek hegye, nincs oltár, csak megsegyenítő kereszt, nincs hibátlan állat, csak egy elítélt ember, s nyoma sincs elégetésnek és lakomának. És úgy látszik, ezzel a rituális tagadással megőrződik az áldozat eredeti jelentése, mely nem más, mint elismerés és ajándék.

Itt most nem áll szándékomban az igazságtalanság során vagy annak kihasználásakor bemutatott áldozatok elleni prófétai vitákról beszélni. Két klasszikus szöveget választottam, melyek vagy helyesbítik, vagy elmélyítik az áldozat értelmét. Az első az 51. Zsoltár, melyet az előző zsoltárral kellene magyaráznunk, mint a bűnbánati liturgia két idejét. Három sort idézek ezekből:

*Dicséretet mutass be áldozatul Istennek,
és teljesítsd fogadalmadat a Fölségesnek.
Aki a dicséret áldozatát mutatja be, az tisztel engem.
(Zsolt 50,14.23)
A töredelmes lélek áldozat Istennek.
(Zsolt 51,19)*

Az ember bűnbánatának teljes megvallásával megalázkodik Isten előtt, és Isten érvényes áldozatként elfogadja ezt a szív mélyéből fakadó magatartást. A húsvéti áldozatnak nem szabad csontját „törni”. A bűnbánattól „megtört” lélek illetve lelkiismeret az az áldozat, amit Isten elfogad. Krisztus nem vallhatja meg saját bűneit. Szolidaritást vállalhat a bűnös emberekkel és felajánlhatja magát értük. És az idézett szövegek szerint ennek a felajánlásnak lehet áldozati jellege.

Van a 40. zsoltárban néhány olyan sor, amelyeket majd a Zsidókhoz írt levél idéz és kommentál (Zsid 10,5-10):

*Vágóáldozatot és ételáldozatot nem kívántál,
hanem készséggé tetted fülemet.
Égő- s bűnért való áldozatot nem követeltél,
ezért így szóltam: »Íme, eljövök!
A könyvtekercsben meg van írva rólam,
hogy teljesítsem akaratomat.
Ezt akarom, én Istenem,
törvényed a szívemben van.«
(Zsolt 40,7-9)*

Az, hogy teljes mértékben elfogadjuk Istennek az emberre vonatkozó konkrét tervét, egyenértékű önmagunk feláldozásával, és kellőképpen helyettesít egészen eléggő áldozatot, vágó- és ételáldozatot egyaránt. Az, hogy Krisztus teljességgel – egészen a halálig, mégpedig a kereszthalálig – az Atya tervének áldozta önmagát, a szó legmélyebb értelmében véve áldozatjellegű, ezért eltörölheti, és joggal helyettesítheti valamennyi addigi áldozatot. Mi pedig Krisztusnak az Atya felé forduló adományát ajánljuk fel eukarisztikus áldozat gyanánt. Csak abban az esetben kapcsolódhatunk hozzá, amennyiben elfogadjuk Isten ránk vonatkozó tervét, és feláldozzuk legalapvetőbb érdekeinket, önzésünket.

Ezt a szövegrészt nem nehéz kapcsolatba hozni sem a már idézett, Ábrahámról szóló textussal, sem pedig Sámuelnek Saulhoz intézett figyelmeztetésével: „Többet ér az engedelmesség, mint a véresáldozat, és a szófogadás többet, mint a kosok hájának bemutatása” (1Sám 15,22). A

különbség annyi, hogy a 40. Zsoltár nem tartalmaz összehasonlítást, vagy ha igen, akkor csak azért, hogy megállapítsa néhány már meghaladott gyakorlat mélyebb értelmét.

3. *A mi kultúránk.* Nálunk az áldozat nem kifejezetten bibliai fogalom, bár bizonyos szempontból egybecseng az izraelita gondolkodásmóddal. Számos modern nyelvben „áldozat”-nak nevezik a magasabb érték kedvéért megtett lemondást. A szó ilyen értelmű használata különösen akkor gyakori, ha mások javáról van szó.

*Palazzi értelmező szótárában a következő meghatározást találhatjuk a „föläldoz” címszónál: „Lemond saját kényelméről, megfosztja magát bizonyos előnyöktől – saját maga vagy mások érdekében”. „Az apák föläldozzák magukat gyermekeikért”; „ez nagyon áldozatos tevékenység” stb. Első ránézésre úgy vélhetnénk, hogy a szó ilyen használata nem más, mint a szent dolgok elvilágiasítása: áldozatnak, *sacrificium*-nak mondunk valamit, amiben nincs is semmi szent, nincs benne *sacrum*.^{*} A dolgok elmélyült továbbgondolása azonban lehetővé teszi, hogy feltárjuk Krisztus áldozatának és az ehhez kapcsolódó eukarisztikus ünneplés igen értékes aspektusát.*

Valójában nem pusztán formalitásról, vagyis nem arról van szó, hogy Jézus az Atya akármilyen tervének vetné alá magát; lényeges e terv tartalma is. Az Atya elképzelése az, hogy Fia áldozza fel magát az emberekért: „Értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből [...] szenvedett [...] és meghalt”.

Az Ószövetség ismeri azt, mikor egy ártatlan mások miatt és másokért szenved (vö. Iz 53), ám ezt nem nevezi „áldozatnak”. A zsidó és keresztény kultusz témáját bőségesen tárgyaló Zsidókhoz írott levél viszont így buzdít:

*Általa mutassuk be tehát Istennek mindenkor a dicséret áldozatát,
azaz ajkunk gyümölcsét, amely az ő nevét magasztalja.
A jótekonyságról pedig és az adakozásról ne feledkezzetek meg,
mert ilyen áldozatok tetszenek Istennek.
(Zsid 13,15-16)*

Az áldást (*beraka*) mondó ajkak „mutatják be a dicséret áldozatát”, és a jótekonyság az az „áldozat”, mely Istennek kedves. A kultusz nyelv

^{*} Ez magyarul nem annyira feltűnő, mint a könyv szerzőjének anyanyelvében, ahol az áldozat: *sacri-ficio* [a fordító].

vének igen tömör megfogalmazását találhatjuk itt. Ezt a tényt nem kisebbítheti, hogy itt most metaforáról van szó, hiszen meglehet, hogy ez a keresztény gyakorlat sokkal inkább megérdemli az áldozat nevet, mint a pusztán rituális gyakorlatok.

Bízom benne, hogy önmagunk felebarátunkért való ilyen feláldozása a többi bibliai szemponttal gazdagítva hozzásegít minket ahhoz, hogy jobban megértsük Eukarisztiánk áldozat jellegét.

4. *A két momentum.* Minden áldozatban megtalálhatjuk a lerombolás és a felemelkedés momentumát. Elégni és füst formájában felemelkedni; valami jóról lemondani, és azt látni, hogy elfogadja azt egy általunk nagyra becsült személy; önmagunkat feláldozni és odaszentelődni, konszekrálódni; vagy az emberi szférából kivonni valamit és látni, hogy az az isteni szférába megy át.

Ezek közül a legelső külsőleg is megjelenő valóság: az izraelita levágja áldozati állatát, az oltár tüzén elégeti, és ezzel kifejezi Isten előtti semmiségét, elismeri, hogy egész léte Istentől ered, Tőle függ és Hozzá tartozik, Őt illeti. Az ember nem valami olyat áldoz fel, ami a saját tulajdona, hanem önmagát. Önmagát, akit lelkiismeretén és szabadságán át birtokol. Olyan ez, mint valami belső, egészen eléggő áldozat, mely a felajánlott áldozati állat külső, valódi elégetésében jut kifejeződésre. Az ember érzi, hogy „por és hamu” (Ter 18,27; Jób 30,19; 42,6): por, hiszen por volt, mielőtt ember lett volna, és hamu, hiszen azzá válik, ha elemésződik. Mikor az ember lelkileg porrá és hamuvá zsugorodik, akkor nyílik meg a transzcendens felé, akkor érzi meg Isten vonzását, és olyan lesz, mint a jóillatként fogadott áldozat (*reh mihoh*: Ter 8,21; gyakran Leviták és Számok könyvében).

Az ember illetve az emberi közösség biztos kapcsolatot keres Istennel. Helyesebben mondva Isten sürgeti őket, hogy keressék Őt. Isten szabadon, úrként kötelezi el magát, és az ember ezt szabadon fogadja el. Ezzel pecsételődik meg a szerződés. Az ember saját életét bocsátja rendelkezésre, saját életét adja Isten szolgálatára: az életét, mely a vérben rejtezik. És ezt úgy juttatja kifejezésre, hogy kiontja, majd felajánlja az áldozati állat vérének. Isten ezt elfogadja, megszenteli, és mindkét felet megjelöli vele: megjelöli az oltárt, mely kizárólag az Ő asztala, és megjelöli a népet úgy, hogy rájuk hinti a vért (vö. Kiv 24,5-8). Ekkor olvasásuk fel fennhangon a szövetség dokumentumát, ekkor nyilvánítják ki hangosan annak elfogadását, a szövetséget pedig az áldozat vére pecsétel

li meg. Az új szövetségben ezt a szerepet Krisztus vére veszi át, melyet ő a kereszten Atyjának, az Eukarisztiában pedig az embereknek ajánl fel.

Aki Isten „szövetségese”, az Isten vendéglátója és asztaltársa is szeretne lenni. Ezért „feláldoz” valami számára becses dolgot, például állatnak egy részét. Így mintegy számára haszontalanná nyilvánítja azt, lemond birtoklásáról, örömmel ajánlja fel istenségének, aki elfogadja azt. Az ajándék ettől kezdve konszekrált lesz, profán célokra többé nem használható. A szándék itt fontosabb, mint maga az adomány, hiszen Isten nem táplálkozik ezekkel az állatokkal: „Eszem-e én a bikák húsát, iszom-e én a kecskebakok vérének?” (Zsolt 50,13). Az ember szándékát és gesztusát Isten örömmel fogadja és kapcsolatba, kommunióra lép vele. Az ember ilyen értelemben véve lesz vendége és asztaltársa. Hiszen Isten nem táplálkozik; vagy ha igen, akkor is önmagából, hiszen lényé korlátlan teljesség. (Itt jegyezzük meg, hogy az ember szelleme is képes saját gondolataiból, érzéseiből és akaratából táplálkozni, növekedni, gazdagodni). Az ember is szeretné, hogy Isten asztaltársa legyen, mivel Isten erre hívja őt. Ez csak az Istennel való kommunikációban, kommunióban valósulhat meg, mely a feláldozott állat elfogyasztására való meghívásban fejeződik ki.

Az Újszövetségben a kommunió áldozata az Eukarisztia. Itt az ember az „adományokról” mint kifejező formákról mond le. És itt van mindenekelőtt Krisztusnak mint áldozatnak a teljes lemondása. Krisztus csak e momentumon keresztül tudja új, konszekrált életét közölni, amit úgy tesz meg, hogy konszekrálja a felajánlott adományokat. Ez a halál megsemmisülésének momentumával cseng össze. Egyúttal ez az a feltétel, melynek köszönhetően Krisztus közölheti velünk életét, ami korábban lehetetlen lett volna: „Vitatkozni kezdtek erre a zsidók egymás közt, és ezt kérdezték: »Hogyan adhatja ez testét eledelül nekünk?« Amikor ezt meghallották, a tanítványai közül sokan azt mondták: »Kemény beszéd ez! Ki hallgathatja ezt?«” (Jn 6,52.60). A csúcspont a megdicsőülés: a halálnak és néhány adománynak felel meg.

Mivel a közösség részt vesz a lakomán, így ő maga is konszekrálódik. Mivel lemond pusztán biológiai létéről, részesülhet Krisztus életében, krisztusivá, azaz kereszténnyé lehet. Ez a kommunió áldozata.

5. *Liturgikus formulák.* Most pedig nézzük meg, hogyan fejeződik ki ez az aspektus a liturgikus szövegekben. Az Offertóriumnak nevezett résznél ezt a felszólítást és választ találjuk:

„Imádkozzatok testvéreim,
hogy áldozatunk kedves legyen a mindenható Atya Isten előtt”.

„Fogadja el az Úr kezedből az áldozatot,
nevének dicséretére és dicsőségére,
mindannyiunk és az egész Anyaszentegyház javára”.

Itt az áldozat két különböző oldaláról van szó: az egyik a felajánlás, a másik az elfogadás. Kifejeződésre jut az áldozat kettős célja (a szövetségre utalva): Isten és az emberek, továbbá megfogalmazódik az egyház jelentősége.

Ezek a Krisztus halálára és feltámadására, vagy a húsvéti titokra (*mysterium paschale*) utaló formulák mind magukba foglalják az áldozat témáját.

A legszentebb Oltáriszentségről szóló első prefáció csodálatos éleslátással foglalja össze a lényegét:

„Ő az igazi, örök Főpap, ki üdvösségünkért feláldozta önmagát,
és minden időkre szóló áldozatot rendelt,
meghagyva, hogy emlékezetére felajánljuk neked.
Ha értünk adott testét magunkhoz vesszük,
erőt áraszt lelkünkbe, ha értünk ontott vérének isszuk, tisztára mos minket.”

Az első kánon azt kéri Istentől, hogy „fogadd el és áldd meg ezeket az adományokat és ajándékokat, ezt a szent és tiszta áldozatot” majd később, az alapítás elmondása után mindezt kijelentő formában megismétli: „... a tiszta, szent és szeplőtelen áldozati adományt: az örök élet szent kenyerét és az örök üdvösség kelyhét”.

A második kánon ezt máshogyan fejezi ki, ám ez is világosan érthető az előbbi magyarázatok fényében:

„Majd akaratodat teljesítve [...] a keresztfán kitért karral [...] önként átadta magát a szenvedésre”.

A harmadik kánon így hangzik:

„Hálás szívvel felajánljuk neked ezt az élő és szent áldozatot [...] Tekints, kérünk, Egyházad áldozati adományára,
ismerd föl benne Fiad áldozatát, amely által kiengesztelődni akartál”.

A negyedik anafórából a következő mondatot idézem:

„Hogy pedig üdvözítő akaratodat teljesítse, halálra adta önmagát,
majd feltámadásával legyőzte a halált, és újjáteremtette az életet. [...] Felajánljuk neked testét és vérének, amely előtted kedves áldozat”.

Erre az eukarisztikus imádságra az jellemző, hogy Krisztust és egyházát mint két áldozatot egyesíti:

„Tekints, Istenünk, erre az áldozatra,
melyet te magad készítettél Egyházadnak.
Add meg jóságosan mindazoknak,
akik ebből az egy kenyérből és egy kehelyből részesülnek,
hogy a Szentlélek által egy testbe összegyűjtve,
Fölséged dicséretére Krisztusban élő áldozattá váljanak.”

Itt a Zsidókhöz írott levél már idézett tanítása köszön vissza.

Az általunk bemutatott eukarisztikus áldozat – a keresztény életre jellemzően – az áldozat kettős aspektusát oltja belénk. Az Eukarisztia két oldala: a lemondás és az odaszentelődés (konszekráció).

6. Itt az ideje, hogy összegezzük és kiegészítsük az eddig elmondottakat.

Krisztus áldozata az, hogy teljesen kiüresíti és teljességgel az Atyának ajánlja önmagát. „Ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied...” Ahhoz, hogy ez az áldozat teljes egész legyen, magába kell foglalnia még a halált is. A halált az ember nem keresi, hogy kipróbálja (vö. Bölcs 2), hanem elfogadja, mint a szeretet próbáját: „Nagyobb szeretete senki- nek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért” (Jn 15,13). Amikor elfogadjuk az Atya olyan tervét, mely a halált is magába foglalja, akkor üresítjük teljesen önmagunkat. Az ember semmivé teszi és teljesen az Atyának ajánlja magát: ez az ő áldozata (vö. Zsolt 40). Isten ezt elfogadja és átformálja. Hogyan? Úgy, hogy az isteni szférába juttatja? De hiszen Krisztus már az isteni szférához tartozó volt! Úgy, hogy lerombolja az emberséget? De hiszen a természetek nem keverednek és nem is cserélődnek! Az Atya úgy alakítja át, hogy a föltámadással megdicsőíti az emberséget. Az áldozat konszekrál, mivel új módon emel a szakrális, az isteni szférába.

Elismerjük, hogy létezésünk eredetétől kezdve mindent Istentől kapunk. Annyiban vagyunk, annyiban létezők, amennyiben a Létben részesülünk. Mint személyek birtokoljuk létünket: ismerjük és szabadon

megvalósítjuk. Azért, hogy elismerjük, milyen mérhetetlen hálával tartozunk Istennek, kiüresítjük létünket. Nem úgy, hogy Istent nem tisztelve kiirtjuk vagy megsemmisítjük, hanem úgy, hogy lemondunk birtoklásáról azért, hogy teljes mértékben létünk adományozója birtokolhasson bennünket. Ez önmagunk föláldozása. Mikor Isten elfogadja az áldozatot, az isteni szférába juttatja, vagyis konszekrálja azt.

Hogy kifejezzük kiüresítés-áldozatunkat, hasznos dolgokat vonunk meg magunktól és Istennek ajánljuk fel őket. Megfosztjuk magunkat attól, hogy használjuk vagy elfogyasszuk azokat, nem hasznuk szempontjából értékeljük, új jelentéstartalommal, kifejezéssel töltjük meg, felajánljuk őket. Így van olyan, aki virágokat áldoz, mikor egy ünnepet tesz szebbé velük. Éhínség idején a „kitett kenyerek” azt jelentik, hogy „a szántól vonjuk el a falatot”. Ha Isten elfogadja ezeket az áldozatainkat, konszekrálja, magának szenteli, saját szférájába emeli őket. Hogyan fogadja el áldozatainkat? Nem materiális értelemben, hiszen Ő se meg nem eszi, se meg nem issza azokat (vö. Zsolt 50). Érvényes kifejezőeszközöknek tekinti áldozatainkat, és van, amikor szimbólumokkal él, hogy elfogadásukat kifejezze: például az isteni mivoltát jelző tűzzel emészti el, vagy illat formájában fogadja el őket. Az illat kevésbé materiális, mint az étel és jobban kötődik az éltető fuvallathoz, lehelethez, lélekhez. Akár csak az elégetés közben illattá alakuló tömjén.

Egy másik rendben azonban, valamennyi felajánlásunkon túl, a keresztény közösség – mely Krisztus teste – ismét felajánlja az Atyának Fia áldozatát: a teljes odaadást, a szeretetből hozott áldozatot, a halált, a megdicsőülést. És az Atya tervének, a testvéri szereteten alapuló keresztény, azaz krisztusi életnek szenteli magát.

11.

ÁLDOZÁS

1. Áldozásnak, *kommunió*nak azt szoktuk nevezni, mikor az eukarisztikus kenyeret és bort megkapjuk, magunkhoz vesszük, lenyeljük: ez a lakoma lényeges része. Az előző elmékedések során felvázoltakból következik, hogy ez az értelmezés reális, csak egy kissé leszűkített. Az áldozás lehet egy pillanat, az Eukarisztia egy mozzanata, vagy akár az Eukarisztia egyik aspektusa. Ez utóbbi értelemben véve fogom most kifejtetni, a következő kategóriák segítségével: *kommunió*, *kommunikáció*, *részesevés*, *megosztás*.

Először olvassuk el Illés történetét, melyet a Királyok első könyvének 17. fejezetében:

Illés felkelt és elment Száreftába.

Amikor a város kapujához ért, meglátott egy özvegyasszonyt, aki fát szedegetett.

Megszólította, s azt mondta neki:

»Adj nekem egy kis vizet valami edényben, hadd igyam.«

Amikor aztán az elment, hogy hozzon, ő így kiáltott utána:

»Hozz nekem, kérlek, egy falat kenyeret is kezvedben.«

Az ezt felelte: »Az Úrnak, a te Istenednek életére mondom,

hogy nincs semmiféle kenyérem,

csak egy maroknyi lisztem a vékában s egy kis olajam a korsóban:

éppen egy pár darabka fát szedek,

hogy elkészítsem azt magamnak s fiamnak,

hogy megegyük, s azután meghaljunk.

Azt mondta neki Illés: »Ne félj, csak eredj, s tégy, ahogy mondtad.

Először azonban nekem készíts abból a lisztecskéből

egy kis hamuban sült lepényt, s hozd ki azt nekem.

Magadnak és fiadnak azután csinálj.

Ezt üzeni ugyanis az Úr, Izrael Istene:

*»Nem ürül ki lisztes vékád, s nem apad el olajos korsód
mindaddig, amíg esőt nem ad az Úr a föld színére.«
Erre az elment, s Illés szava szerint cselekedett,
és evett ő s az asszony s egész házanépe, s attól a naptól kezdve
nem ürült ki a lisztes véka, s nem apadt el az olajos korsó
– az Úr szava szerint, amelyet Illés által szólt.
(1Kir 17,10-16)*

Az özvegyasszony és fia arra készül, hogy mint két halálra ítélt, megosztózzon az utolsó betevő falaton. Illés azt kéri tőlük, hogy először egy olyan idegennek jutassanak belőle, aki csak egy isteni jóslatot ajánlhat fel viszonzásul. Vajon a halált akarja siettetni, vagy az életet meghosszabbítani? Az özvegyasszony Isten szavaként fogadja a jóslatot, bízik az ígéletben, és megosztja egyetlen, utolsó betevő falatját: ez jóval több, mint az evangéliumi szegény asszony két fillérje.

Ez a megosztás legmagasabb foka: nem csupán néhány marék liszt és egy korsó olaj, mert ezeken múlik az özvegyasszony és fia élete. E három ember ugyanazt az Istenbe vetett hitet és reményt osztotta meg – és osztja meg továbbra is – egymással: Istennek kenyérré és olajjá lett ígéletét.

Szükszavú, lényegre törő történet, mely az eukarisztikus kommunióról való elmélkedés tárgya lehetne. Jézus felajánlja és utolsó csepp véréig megosztja velünk egész életét azért, hogy megdicsőült életéből mi is részesedhessünk. Ehhez azonban mindenekelőtt arra van szükség, hogy szavának részesei legyünk, hogy később úgy oszthassuk meg azt, mint a kenyeret.

2. Megosztás. Ez jelentheti azt, hogy adok a másoknak ez én részből, vagy pedig azt, hogy más-más emberek ugyanabból a jóból részesülnek anélkül, hogy elosztanák vagy részekre szednék. A következő kifejezések mind egy töről fakadnak: részesül, részekre oszt, részesít, részt vesz stb.

Az izraeliták sok mindenben megosztottak egymással. Mindenekelőtt az elnyert ígélet földjén, amelyet József osztott szét közöttük sorshúzással. Minden családnak jár a maga földterülete, vagy valamennyi részese abból, hogy megvalósuljon és állandóvá váljon az, hogy mindenki részesedik a földből, Isten ajándékából. Vannak azonban kapzsi, földre éhes emberek, akik „házat házhoz kapcsolnak, szántóföldet szántóföldhöz csatolnak, amerre csak terjed a határ” (Iz 5,8). Ők nem osztozkod-

nak, nem közösködnek, és nem kommunikálnak, ezért magányra vannak ítélve.

És mi a helyzet azokkal, akik nem kapnak örökölhető földterületet? Jövevények, levíták. Szükségleteikről gondoskodni kell a föld terméseiből. „Kivittem a szent részt a házamból, s odaadtam a levitának s a jövevénynek, az árvának s az özvegynek, úgy, ahogy parancsoltad nekem: nem szegtem meg parancsaidat, s nem feledkeztem meg rendeledről” (MTörv 26,13). És a szegények? Az alamizsnán vagy a pénzadományon keresztül nekik is részesülniük kell a föld javaiból: „Nem fognak hiányozni a szegények lakásod földjén: azért parancsolom neked, hogy nyisd meg kezedet szűkölködő és szegény testvéred előtt, aki veled lakik azon a földön” (MTörv 15,11).

Az izraeliták ugyanazokat az ősatyákat vallják magukénak: Ábrahámot, Izsákot és Jákobot. Ugyanazon a történelmen osztoznak, mely az Egyiptomból való szabadulással kezdődik: közösségben mesélik tovább és éneklik meg történetét. Osztoznak nemzeti ünnepeik örömeiben is, de a közösen megvallott bűnök súlyát is együtt hordozzák. Így osztják meg egymással a felelősséget és feladatokat. Nehemiás minden család vagy csoport számára kijelöli a jeruzsálemi fal egy szakaszát, hogy közösen építsék újjá a várost.

Az izraelitáknak közös a királyuk Dávid idejében, bár arról lehetnek viták, hogy kinek van több joga királynak lenni:

*Felsereglettek ezért Izrael emberei mindnyájan a királyhoz,
s azt mondták neki: »Miért loptak el téged testvéreink, Júda emberei,
s miért hozták át ők a királyt és házanépét
s vele Dávid minden emberét a Jordánon?«*

*Erre Júda valamennyi embere azt felelte Izrael embereinek:
»Mert hozzánk közelebb áll a király! Miért haragszol ezért?
Ettünk-e érte valamit a királyéból, vagy kaptunk-e érte ajándékot?«
Így feleltek erre Izrael emberei Júda embereinek:*

*»Tíz résszel nagyobb vagyok én a király előtt,
s inkább hozzám tartozik Dávid, mint tehozzád:
miért követted el rajtam ezt a méltatlanságot?«
Miért nem nekem üzentek először, hogy hozzam vissza királyomat?
Júda emberei erre még keményebben feleltek Izrael embereinek.
(2Sám 19,42-44)*

Amikor szakadás támad közöttük, így hangzik a lázadók kiáltása:

*Mi részünk van Dávidban,
s mi örökségünk Izáj fiában?
(1Kir 12,16)*

Az izraelitáknak közös az Istenük, akit így hívnak: „az Úr, a mi Istenünk”: „Vajon nem egy atyánk van-e valamennyiünknek? Vajon nem egy Isten teremtett-e minket?” (Mal 2,10). E bőséges, a továbbiakban még gazdagítható háttérismerettel kell majd olvasnunk a sajátos eseteket.

3. Ezek pedig olyan szövegekből állnak, melyekben a lakoma, illetve az étkezés a részesedés vagy osztozkodás kifejezőjeként jelenik meg.

Az első szöveg olyan, mintha egy ős- Eukarisztián lennénk jelen. Valaki felidézi a megmentő és szabadító Isten legújabb tetteit, mire a pap azzal válaszol, hogy áldást (*beraka*) mond az Úrnak jótéteményeiért. Ez után áldozatot mutatnak be, és közös lakomával ünnepelek:

*Mózes elbeszélte apósának mindazt,
amit az Úr Izraelért a fáraóval és az egyiptomiakkal tett,
s mindazt a bajt, amely őket az úton érte,
és azt, hogy az Úr megszabadította őket.
Örült erre Jetro mindannak a jónak, amelyet Isten Izraellel cselekedett,
hogy kiszabadította őket az egyiptomiak kezéből.
Így szólt: »Áldott legyen az Úr,
aki megszabadított titeket az egyiptomiak kezéből és a fáraó kezéből,
s aki megszabadította népét Egyiptom kezéből!
Most már tudom, hogy nagyobb az Úr minden istennél,
hiszen ők olyan elbizakodottan bántak velük!«
Erre Jetro, Mózes apósa egészen eléggő
és vágóáldozatokat mutatott be Istennek.
Áron és Izrael valamennyi véne is eljött,
hogy kenyeret egyenek vele Isten előtt.
(Kiv 18,8-12)*

Az egész történet úgy indul, mint valami családi esemény: a feleség és a gyerekek – akik a feleség apjával, Jetro nagyapával élnek – elmennek Mózeshez, majd végül Izrael vénei áldozati lakomán vesznek részt. Úgy tűnik azonban, hogy a történet és az áldás csupán a családra korlátozódik.

Kevésbé szuggesztív és jobban közösségi jellegű az a jelenet, mikor Dávid Jeruzsálemba, a fővárosba viteti a szövetség ládáját. Az elbeszélőt

a király liturgikus tánca érdekli igazán, a továbbiakról csak röviden tájékoztat:

*Az Úr ládáját aztán bevitték, s elhelyezték a helyére,
annak a sátornak a közepére, amelyet Dávid állíttatott neki,
majd egészen eléggő áldozatokat
s békeáldozatokat mutatott be Dávid az Úr előtt.
Amikor aztán befejezte az egészen eléggő áldozatok
s a békeáldozatok bemutatását,
megáldotta a népet a seregek Urának nevében
és juttatott Izrael egész sokaságának, férfinak, asszonynak egyaránt
egy-egy cipó kenyeret, egy-egy darab sült marhahúst,
meg egy-egy olajjal gyúrt kalácsot.
Aztán elment az egész nép, mindenki a maga házába.
(2Sám 6,17-19)*

A lakoma áldozati jellegén túl az ünneplés és a bőkezű ajándékozás is megjelenik. Mindenki örül az ünnepnapon, és ez az öröm a király által rendezett bőséges lakomán való egyenlő részvételben fejeződik ki. A nép megáldása lezáró, befejező jellegű, nem Istennek mondott hálaadás.

4. Ez a két jelenet egy olyan történetet juttat eszembe, mely az Ó- és Újszövetség vallásos képzeletvilágának és teológiai reflexiójának egyaránt táplálója: ez a manna története. A manna csodálatos pusztai eledel, amit nem valami sokra becsülnek azok, akik közvetlenül részesülnek belőle (vö. Szám 11), és ami majd költői látomássá lesz a kései Bölcsesség könyvében:

*Népedet viszont angyalok eledelével tápláltad,
és fáradság nélkül készült kenyeret adtál nekik az égből,
amely minden gyönyörűséggel teljes, és minden íz édessége;
mert ajándékok megmutatta édességedet gyermekeid iránt,
úgyhogy az mindenki kívánságának megfelelt
és azzá változott, amit akartak.
(Bölcs 16,20-21)*

János evangéliumának egyik fontos megjegyzése (Jn 6,31. 49) és még másik három fontos utalás (1Kor 10,3; Zsid 9,4; Jel 2,17) szimbólum- és tüposz-értéket biztosított a mannának, aminek köszönhetően a manna átkerült a keresztény hagyományba és kedvező fogadtatásra talált a teológiában és lelki irodalomban egyaránt. Most táplálék jellegénél szeretnék elidőzni, hiszen a manna nem lakoma, és sem a kultusszal sem pedig az áldozatokkal nem áll kapcsolatban. Nagyon jól kifejezi viszont a közösségi jelleget és az ideiglenességet.

Kezdjük a közösségi, mindenkit egyenlő mértékben érintő tulajdonságával:

Amikor Izrael fiai meglátták, azt mondták egymásnak: »Man-hu?«, ami azt jelenti, hogy: »Mi ez?« Nem tudták ugyanis, hogy micsoda. Mózes pedig azt mondta nekik:

»Ez az a kenyér, amelyet az Úr eledelül adott nektek.

Ezt parancsolja az Úr: Szedjen belőle mindenki

annyit, amennyi élelemre szüksége van:

fejenként egy-egy ómernyit;

a sátratokban lakó személyek számához mérten szedjétek!«

Úgy is cselekedtek Izrael fiai, és szedtek, ki többet, ki kevesebbet.

Aztán megmérték az ómer mértékével,

és sem azé nem lett több, aki többet szedett,

sem azé nem lett kevesebb, aki kevesebbet szedett.

Mindenki annyit gyűjtött, mint amennyit megehetett.

(Kiv 16,15-18)

A kenyér, amelyet „az Úr hullat az égből” elegendő arra, hogy mindenki éhségét csillapítsa, így nem lesz különbség gazdagok és szegények között. Isten ajándéka, égből hulló eső, az embereknek csak össze kell gyűjteniük. Ideiglenes jellege a szombat parancsához kapcsolódik:

Ekkor azt mondta nekik Mózes: »Senki se hagyjon belőle holnapra!«

Ám ők nem hallgattak rá,

hanem közülük egyesek hagytak belőle másnapra,

de az megférgesedett és megromlott.

Erre Mózes megharagudott rájuk.

Mindig reggel szedték,

mindenki annyit, amennyi élelemre szüksége volt,

mert ha a nap kisütött, elolvadt.

A hatodik napon azonban kétszerannyi eleséget szedtek össze,

azaz két ómernyit egy-egy embernek.

Erre elment a sokaság valamennyi vezetője, és jelentette ezt Mózesnek.

Ő azt mondta nekik: »Ezt mondta az Úr:

Holnap az Úrnak szentelt szombati nyugalom van.

Amit el akartok készíteni, készítsétek el,

amit meg akartok főzni, főzzétek meg,

ami pedig megmarad, azt tegyétek el holnapra!«

Úgy is cselekedtek, ahogy Mózes parancsolta,

és nem romlott meg, sem féreg nem támadt benne.

Azt mondta ekkor Mózes: »Ezt egyétek ma,

mert ma az Úr szombatja van, ma nincs belőle a mezőn.

Hat napon szedhettek, de a hetedik napon az Úr szombatja van,

azért nem találni!«

(Kiv 16,19-26)

Minden nap egynapi, a mindennapi adagot gyűjtik össze és fogyasztják el. Péntekenként összeszedik a következő napra valót is, hiszen a szombat a pihenés napja. Erről eszünkbe juthat a *Miatyánk*, amit áldozás előtt szoktunk imádkozni. A rejtélyes, görög *epiouszion* jelzöt hol „mindennapinak”, hol pedig „lényegfelettinek” (*soprasostanziale*) fordították. Egy régi semita hagyomány „hamarosan elérkezőnek”, „holnapinak” értelmezte. Így két olyan olvasatunk is van, mely egybecseng a mi Eukarisztiánkkal: a minden napok és a holnap kenyere. Vagyis vándorutunk mindennapi kenyere és a holnap, égi kenyér, melyet már most elővételezünk, hogy az eljövendő, halhatatlan életben táplálkozzunk vele. A holnap ugyanis a pihenés napja: a végső pihenésé, amit az Úr napjának hetenkénti megünneplésével előlegezünk meg.

5. A másik szöveg, melyet igen kedvel a hagyomány, a Példabeszédek könyvének 9. fejezetében leírt Bölcsesség lakomája. A „Bölcsesség” megszemélyesítve, egy lakomára invitáló nemes hölgy alakjában jelenik meg. A kilencedik fejezet zárja a könyv első részét, és nyitja meg a következő részt. Így a folytatás olyan, mint egy jókedvet és táplálékot adó dúsan terített, gazdag lakoma.

A bölcsesség házat épített magának,

kifaragta hét oszlopát,

leölte áldozatait, elegyítette borát,

meg is terítette asztalát.

Elküldte szolgálóit, hogy kiáltsák

a várban és a város falain:

»Aki tudatlan, jöjjön hozzám!«

S a dőréknek üzente:

»Jöjjetek, egyétek étkeimet,

és igyatok a borból, amelyet nektek elegyítettem!

Hagyjatok fel az együgyűséggel, hogy élhessetek,

és járjatok a belátás útjain!«

(Péld 9,1-6).

A Sir 24-ben olvasott megszemélyesített Bölcsesség is gyümölcseivel hívogat:

Jöjjetek hozzám mind, akik kívántok engem,

és teljetek el gyümölcseimmel,

mert lelkem édesebb a méznél,

és birtoklásom jobb a lépes méznél

*Akik engem esznek, méginkább éheznek,
akik engem isznak, még inkább szomjaznak.
(Sir 24,26-27.29)*

Mivel Pál apostol Krisztust „Isten Bölcsességének” nevezte (1Kor 1,30), az évszázados hagyomány a fenti két idézetet Krisztusra alkalmazta és az Eukarisztiára vonatkoztatva értelmezte. Krisztus paradox és magasabb bölcsességét kínálja nekünk, és úgy ajánlja önmagát, mint elfogyasztható, megehető bölcsességet. Kissé elmélkedjünk el ezen.

6. *Az eukarisztikus lakoma.* Bízom benne, hogy most már kiszélesíthetjük látókörünket. A legújabb liturgikus reform egyik célkitűzése az volt, hogy a hívek részvételét még jobban elősegítse. Részvétel és osztozás – ez a két szó vezet majd bennünket. Részt veszünk a misén és nem csak misét hallgatunk; kommunikálunk, nem csupán jelen vagyunk. Az osztozás az áldozásban teljesedik ki, bár az áldozás nem csupán erre korlátozódik.

A közösség először az olvasmányokban, illetve Isten Igéjének hallgatásában osztozik. Már Szent Ágoston felhívta rá a figyelmet, hogy az egy ember szájából elhangzó szón anélkül osztozunk, hogy szétosztanánk vagy szétdarabolnánk azt. Ez mindenkire egyenlő mértékben jut el, összetart és figyelmet ébreszt. Az Ige kenyereből mindenki részesül, ki-ki képességeinek és szükségleteinek megfelelően. Nincs olyan, akinek több jutna, vagy akinek nem maradna belőle. És ebben az osztozásban erősödik a közösség. Az Ige nem néhány kiválasztott kiváltsága (mint ahogyan azt a latinul felolvasott szövegek esetében érezhette az ember). Az olvasmányok Krisztus bölcsességét nyújtják számunkra, melyek keresztény gondolkodásunkat és érzésvilágunkat hivatottak meghatározni. Uniformizált elméletek helyett inkább arra van szükségünk, hogy mindnyájan, együtt és egyenként is magunkba fogadjuk az evangéliumi bölcsességet, egészen addig a pontig, míg az keresztény „közösségi érzés” nem válik bennünk. Egy olyan folyamat ez, melynek kiváltságos pillanata az Eukarisztia.

A prédikációra válaszolva egybehangzóan elmondhatjuk hitvallásunkat, és elénekelhetjük – unisonóban vagy többszólamban – hogy közösségnek érezzük magunkat. (Még az ellenpontosítás, a kontrapunkt is megjelenhet a hangok változatosságának egységét modellezve.) Lehet-e bármi mással jobban szemléltetni a kívánt egységet, mint a zenével? Megvan a partitúra, mindenki a maga szólamát énekli, egy ember vezé-

nyel; még a minket körülvevő tér is felveheti és egybegyűjtheti a rezgéseket; örömmel tölt el és hangzásával a lélek világába emel minket. Még egy zenedarab hallgatása is egyesíthet és összeforraszthat mindenkit.

Az eukarisztikus ünneplésnél van egy másik, paradox kommunió is: a bűnök megvallása. A mindannyiunk által hordozott személyes bűnök terhén túl ott vannak a közösség megosztott bűnei is. Láttuk, hogy az izraeliták hogyan érezték egynek magukat közös vétkeik megvallásakor. Valóban, a bűnök ilyen megvallása azt jelenti, hogy elfogadjuk közös és megosztott felelősségünket. Ha a felelősséget megosztjuk, akkor a belőle fakadó hibák megosztásában is szolidárisak vagyunk. És ha volt közös felelősségünk a múltban, akkor lesz a közeljövőben is: ezek közös feladataink. Az Eukarisztia az ilyen közösségi érzést is kifejlesztheti bennünk.

A szó szűkebb értelmében vett kommunióhoz elég, ha a már említett dolgokhoz nyúlunk vissza. Szétosztanak egy darab húst az emberek között (mint Dávid a szövetség ládájának ünnepén); ugyanaz a vér áramlik a közösség ereiben a Lélek oxigénjét szállítva minden sejthez. Amint a bennünket körülvevő és belélegzett levegő, mely tagolt szóként hagyja el ajkunk, rezgést vált ki és verbális kommunikációt közvetít; vagy mint a minket körülvevő és ragyogásával ránk ható fény, mely megmutatja személyünket és jelenlétünket kölcsönösen közvetíti a másik számára, úgy Krisztus megdicsőült teste is a kommunikáció és kommunió eszköze. Ő lép be hozzánk vagy mi öhozzá? Ezzel a valósággal felülmúljuk a megosztott emlékezetet anélkül, hogy megsemmisítenénk.

E titokzatos kommunió révén minden kommunióvá lesz az Eukarisztiában.

7. A liturgikus szövegek nem bővelkednek az ilyen aspektusra való utalásban vagy annak kifejtésében. Mintha a szó után végezetül tett és csönd következne. Az Eukarisztiának ez a része a szöveget tekintve visszafogott: *Miatyánk*, majd az azt követő kiengesztelődés, az *Agnus Dei* és a százados szavai. Van, akinek ez kissé összezapottnak tűnhet, vagy talán még jobb lenne úgy mondani, hogy „a többi néma csönd”. A csönd is lehet egymással megosztott teljesség: „Nem ártanak és nem pusztítanak sehol szent hegyemen, mert tele lesz a föld az Úr ismeretével, mint ahogy a vizek betöltik a tengert” (Iz 11,9).

Most a Miskolc-nyelvből szeretnék kikeresni néhány ideillő részt:

Évközi második vasárnap:

„Istenünk, áraszd szívünkbe szereteted Szentlelkét,
hogy minket, akiket egyazon mennyei kenyérral tápláltál,
egyazon szeretet kapcsoljon össze”.

Évközi ötödik vasárnap:

„Istenünk, te egy kenyérből adtál ennünk, és egy kehelyből adtál innunk.
Segíts, hogy egyek legyünk Krisztusban,
és örömmel munkálkodjunk az egész világ üdvösségén”.

Évközi huszonhatodik vasárnap:

„Urunk, Istenünk, szolgáljon ez a mennyei misztérium
testünk és lelkünk megújulására,
hogy az örök dicsőségben társörökösei legyünk Fiadnak,
akinek halálát hirdetjük és vele együtt szenvedünk”.

Fontosnak tartom, hogy éppen a hívek egyesítésének liturgiájában vannak ilyen lényeges, a kommunióra és az egyesülésre vonatkozó szövegrészek. Ekkor azt kérjük, hogy a keresztények „egyetlen családot alkossanak a szeretet és az igaz hit kötelékében”, hogy „Egyházad ebben a megosztott világban az egység és a béke eszköze legyen”; hogy „megszűnjék minden megosztás a keresztények között, és az egyház valósítsa meg a tökéletes egységet”. Az egyik áldozás utáni ima így szól: „Urunk, Istenünk, szent lakomádban való részesedésünk láthatóvá tesz a hívek benned való egységét. Add, hogy ez a szentáldozás munkálja is hatékonyan ezt az egységet Egyházadban”.

Annak tudatában, hogy az egység a feladatunk, az egyik imádság a Szentlélek ajándékát kéri ahhoz, hogy „őszintén keressük és közös elkötelezettséggel építsük családod egységét”. Az egyik antifóna pedig az Ef 4,4-6 klasszikus szövegét eleveníti fel:

*Egy a test és egy a Lélek, amint hivatásotok is egy reménységre szól.
Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség.
Egy az Isten és mindeneknek Atyja,
aki mindenek fölött áll, mindent áthat, és mindenben benne van.
(Ef 4,4-6)*

8. Az Eukarisztia kommuniója meg is előzi, ugyanakkor követi is az Eukarisztiát. Megelőzi, mert először közösségben kell lennünk ahhoz, hogy a kommunió létrejöhessen; mert másféle javakon kell megosztoznunk azelőtt, hogy Krisztus Testében és Vérében osztoznánk. Ugyanak-

kor követi is, mert az Eukarisztia kommuniója példát és ösztönzést ad arra, hogy tovább folytassuk az osztozást és kommunikációt.

Végezetül, az önzés az, mely megakadályozza vagy megnehezíti a kommunikációt. Foggal-körömmel ragaszkodunk javainkhoz – szellemi értékeinket is beleértve – és önmagunkba zárkozunk. Napjainkban számos kommunikációs eszköz áll rendelkezésünkre. Ám elmondhatjuk-e, hogy az emberek közötti kommunikáció aránya is egyre növekszik? Ezek az eszközök talán csak információkat közölnek, sőt, esetleg meg is akadályozhatják, hogy az emberek egymással kommunikáljanak. Lehet, hogy beletemetkezünk, belefulladásunk az adatok áradatába, és egészen odáig jutunk, hogy saját magunkat fosztjuk meg a kommunikációtól.

Igaz, az információ-közlés is egyfajta osztozás, hiszen az információ nagyon fontos lehet. De ez nem minden. Igaz, hogy ösztönös szegyenérzetünk legbensőbb lényegünk elrejtésére sarkall, ezért még inkább értékes a lelki kommunió.

Az Eukarisztia kommuniója akár a kommunikáció iskolája is lehet. Megosztjuk egymással Krisztus megdicsőült Testét és Vérét, mert az Atya saját Fiát – aki személy, és nem egy egyszerű információ! – küldte el hozzánk, kommunikálta velünk. „Ő, aki tulajdon Fiát sem kímélte, hanem odaadta értünk, mindnyájunkért, ne ajándékozna vele együtt mindent nekünk?” (Róm 8,32). Sőt, tovább megyek: az Atya Fiát közli velünk, és ez maga a kommunikáció. Mivel Istenben minden a lét teljességének közlése, ezért a lét közlése a személyek léte, illetve szilárd alapja. Az Atya azáltal, hogy teljességgel részesít minket Fiából, a kommunikációs képességét és példáját adja nekünk:

*Azon a napon megtudjátok majd, hogy én Atyámban vagyok,
ti pedig énbennem, és én tibennetek.*

(Jn 14,20)

*Hogy mindnyájan egy legyenek;
ahogyan te, Atyám, bennem vagy, és én tebenned,
úgy ők is egy legyenek mibennünk,
és így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem.*

(Jn 17,21)